

Umhverfismat

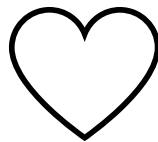
Gátlisti fyrir mið- og elstastig grunnskóla

Listinn er til að auðvelda skólum að framkvæma umhverfismat fyrir þemað lífbreytileiki í upphafi nýs Grænánatímabils.

Miðað er við að nemendur á mið- og unglingastigi framkvæmi matið með aðstoð kennara. Við hverja spurningu er mynd til leiðbeiningar um hvernig best er að framkvæma matið.

Listanum er skipt í þrennt:

Hugur (þekking) - Hjarta (skólinn og samfélagið) - Hendur (aðgerðir).

Listinn er ekki tæmandi og mega skólar að sjálfsögðu koma með aðrar hugmyndir en þær sem standa á listanum.

Þegar búið er að fara yfir listann ætti skólinn að sjá betur hvar hann stendur innan þemans. Það ætti að auðvelda honum að sjá hvort hann þurfi að taka sig á innan þemans og setja sér markmið í samræmi við það.

Merkingar:

Nemendur geta fundið svarið sjálfir án mikillar aðstoðar

Nemendur gætu þurft aðstoð við að svara spurningunni

Nemendur þurfa að mæla eða rannsaka hlutinn til að svara spurningunni

Matskvarðar:

Ekki til staðar í skólastarfinu

Að hluta til eða í gangi í skólastarfinu

Nú þegar gert í skólastarfinu

Lífbreytileiki

Hugur þekking

Hafa nemendur fengið fræðslu um hvað felst í hugtakinu lífbreytileiki (líffræðilegur fjölbreytileiki)? 			
Kunna nemendur að greina á milli mismunandi vistkerfa? 			
Þekja nemendur fimm helstu ógnir við lífbreytileika í heiminum og þær afleiðingar sem þær geta haft? 			
<ul style="list-style-type: none">• Tap á búsvæðum			
<ul style="list-style-type: none">• Ágengar framandi tegundir			
<ul style="list-style-type: none">• Ofveiði og ofnýting á lífverum			
<ul style="list-style-type: none">• Loftslagshamfarir			
<ul style="list-style-type: none">• Mengun			

Eru kenndar leiðir til að vernda og sporna gegn tapi á lífbreytileika? 			
Þekkja nemendur mikilvægi lífbreytileika fyrir vistkerfi Íslands og heimsins? 			
Geta nemendur nefnt ágengar framandi tegundir á Íslandi? 			
Geta nemendur nefnt ágengar framandi tegundir erlendis? 			
Þekkja nemendur muninn á villtri náttúru og borgarnáttúru? 			

Hjarta skólinn og samfélagið

 Eru gróin svæði á skólalóðinni?			
 Eru mismunandi vistkerfi á skólalóðinni eða í nágrenni skólans? Setjið hring utan um þau vistkerfi sem þið finnið: Birkiskógur Votlendi Tjörn Stöðuvatn Á eða lækur Strönd Mói			
 Er eitthvað þar sem þarfnast sérstakrar verndar?			

Er skordýra- eða plöntueitur notað á skólalóðinni (sem getur verið slæmt fyrir lífbreytileika og vistkerfin)? 			
Gætir skólinn þess að nota ekki efni sem getur mengað vatn, jarðveg eða andrúmsloft og notar eingöngu svansvottuð efni eða með sambærilega vottun? 			
Eru notaðar fjölbreyttar og skapandi kennsluáferðir til að kenna um lífbreytileika? 			

Hendur aðgerðir

Hefur verið framkvæmd könnun á lífbreytileika á skólalóðinni? 			
Eru aðgerðir eða verkefni innan skólans sem miða að því að vernda lífbreytileika? 			
Eru leiksvæði hönnuð með tilliti til plöntu- og dýrabúsvæða? 			

<p>Fylgist þið með trjám og lífsferli þeirra?</p> 			
<p>Fylgjast nemendur með breytingum á náttúrunni (t.d. eftir árstíðum eða árum) í nærumhverfi?</p> 			
<p>Eruð þið að plokka rusl á skólalóðinni og í nærumhverfi?</p> 			
<p>Nemendur skipuleggja skólalóðina eða hluta þess m.t.t. að stuðla að vernd lífbreytileika plantna og dýra?</p> 			
<p>Eru þið í skólanum að upplýsa og fræða aðra um lífbreytileika?</p> 			
<p>Eruð þið í skólanum að reyna að hafa áhrif, t.d. með því að senda bréf til fyrirtækja, funda með sveitarstjórn, gera athugasemdir við einhver áform, skrifa greinar, vera með viðburð o.fl.</p> 			
<p>Er skólinn með aðgerðir sem miða að því að minnka sóun á orku, vatni, mat, textíl o.fl.? og er skilningur á því hvernig þessi sparnaður hefur áhrif á lífbreytileika?</p> 			
<p>Taka nemendur virkan þátt í endurheimt vistkerfa, t.d. með því að planta innlendum trjátegundum, safna birkifræi, sá, bera á o.fl.?</p> 			

Umræður:

- Hvað er lífbreytileiki (líffræðileg fjölbreytni)?
- Hverjar eru helstu ógnir við lífbreytileika í heiminum?
- Af hverju er mikilvægt að vernda og viðhalda lífbreytileika?
- Getið þið fundið dæmi um tap á lífbreytileika í sveitarfélaginu? (Dæmi: örfoka land, framræstar mýrar, ágengar framandi tegundir, ágangur ferðamanna, stór mannvirki (virkjanir, vegir ofl.) og ofnýting manns á lífverum og vistkerfum.
- Hver er munurinn á innlendri og framandi lífveru?
- Hvað er ágeng framandi lífvera og hvaða eiginleika hafa þannig lífverur sameiginlega?
- Af hverju getur innlend lífvera ekki orðið ágeng?
- Af hverju er lífbreytileiki á Íslandi merkilegur á heimsvísu?
- Nefnið dæmi um einlendar tegundir á Íslandi (sem finnast aðeins á einu tilteknu svæði og hvergi annars staðar).
- Hvað er þjónusta vistkerfa og hvernig tengist hún lífbreytileika?

Markmið og aðgerðir innan þemans lífbreytileiki